HUDUDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O‘RNI

Kosimov Bobir Abdigaparovich
University of Business and Science, O‘zbekiston
E-mail: boburqosimov388@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur tezisda hududlar raqobatbardoshligini baholashning nazariy-uslubiy asoslari, zamonaviy ko‘rsatkichlar tizimi va ularning hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta’siri tahlil qilingan. Hududlarning raqobatbardoshligini oshirish bo‘yicha ilmiy takliflar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *Hududiy raqobatbardoshlik, baholash mezonlari, reytinglash, iqtisodiy o‘sish, innovatsion salohiyat, infratuzilma.*

Kirish

Hozirgi globallashuv sharoitida milliy iqtisodiyotlarning raqobatbardoshligi ko‘p jihatdan uning tarkibiy qismlari bo‘lgan alohida hududlarning rivojlanish darajasiga bog‘liq. Hududiy raqobatbardoshlik – bu hududning mavjud resurslardan samarali foydalangan holda tashqi va ichki bozorlarda barqaror iqtisodiy mavqega ega bo‘lish, aholi uchun yuqori turmush darajasini ta’minlash imkoniyatidir. Shu bois, hududlar raqobatbardoshligini xolis baholash va reytinglash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylanmoqda.

Asosiy qism

Hududlar raqobatbardoshligini baholash ko‘p o‘lchovli jarayon bo‘lib, u bir qator iqtisodiy, ijtimoiy va institutsional ko‘rsatkichlarni o‘z ichiga oladi. Ilmiy adabiyotlarda hududiy raqobatbardoshlikni baholashda quyidagi yondashuvlar keng qo‘llaniladi:

Resurs yondashuvi: Hududning tabiiy, mehnat, moliyaviy va moddiy-texnik resurslari salohiyatini o‘lchash.

Samaradorlik yondashuvi: Investitsiyalar va xarajatlar evaziga erishilgan iqtisodiy natijalarning yuqori darajasi.

Infratuzilma va institutsional muhit: Biznes yuritish sharoitlari, transport-logistika tarmoqlari va boshqaruv sifatining rivojlanganligi.

Baholash jarayonida hududlarning yalpi hududiy mahsuloti (YaHM), aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadlar, to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hajmi, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ulushi kabi ko‘rsatkichlar asosiy indikatorlar sifatida xizmat qiladi. Reytinglash tizimi orqali har bir hududning kuchli va zaif tomonlari aniqlanib, hududiy siyosatni maqsadli yo‘naltirish imkoniyati yaratiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, hududlar raqobatbardoshligini ilmiy asosda baholash va reytinglash hududiy boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim vositasidir. Zamonaviy raqamli texnologiyalar va ma’lumotlar bazasiga tayangan holda reytinglash metodologiyasini takomillashtirish respublikaning barcha hududlarida mutanosib iqtisodiy o‘sishni ta’minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Porter, M. E. (1998). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York: Free Press.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon va qarorlari to‘plami.
3. Vahobov A. V., va boshqalar. Hududiy iqtisodiyot. O‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2023.